

Ferenczy Károly (1862-1917) Józsefet eladják testvérei

Hatvanad vasárnap

„Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt” (1 Mózes 50,20a)

Évezredek távolából köszön reánk Jákob fiának, Józsefnek e mondata, amikor Egyiptom főembereként, az őt először kútba vető, majd rabszolgának eladó testvérei előtt hosszú évek elteltével felfedi magát. József története az idők során megannyi képzőművészt ihletett alkotásra, de az irodalomban is ott találjuk, csupán egyet említve és olvasásra ajánlva, Thomas Mann: „József és testvérei” című nagy ívű regényét. A fokozott érdeklődés oka valószínűleg abban kereshető, hogy amint a Biblia oly sok témája, így József története is örökérvényű mondanivalót és időfeletti tanulságokat hordoz. Miközben a múltba kalauzol, korokon átívelve ma is tükröt tart annak a jelennek, amelyben a történet szereplői ugyanúgy megtalálhatók, csak másképpen léteznek. Emellett József tisztasága, tehetsége és bölcsessége és főleg az Örökkévalóra hagyatkozása, ha valamikor, ma igazán tájékozódási pont lehet korunk emberének.

József a kútba vetettségtől az egyiptomi palotáig vezető élete során megannyi szenvedésen, rágalmazáson, testi bántalmazáson és nélkülöző helyzetben megy keresztül. Élete horizontálisan nézve egy sebezhető, mások szeszélyének, önkényének és indulatának kiszolgáltatott élet. Ez a történet mégis igazi „evangélium”, melyben utólag megmutatkozik a vertikális értelmezés isteni háttere, mely egyértelműen azt **üzeni számunkra, hogy nincs olyan élethelyzet, bármilyen kilátástalannak, reménytelennek, nyomorúságosnak és elveszettnek látszódjék is pillanatnyilag, melyet Isten ne fordíthatna jóra.**

Az örökkévalóságnak tűnő átélt nyomorúságról, melyben Józsefnek része lesz, utólag kiderül, hogy Istennek a tervében egyrészt fontos „láncszem” volt. Másrészt, hogy az Isten eszközeként József oly módon formálódik, hogy nem csupán „lemond” az átélt sérelmek miatti bosszú lehetőségéről, amikor azt hosszú évekkel később megtehetné, hanem a családját megmentő nagylelkű és gondoskodó személyiséggé érik. Isten a kiszáradt kút fizikálisan is kilátástalan mélységéből, - melybe a testvérei vetették, hosszú éveken keresztül tartó, szenvedéssel kikövezett úton vezet Józsefet a mai szenvedőknek is sokat jelenthető mondatig, mellyel a testvérei felé fordul: „... Ne féljete! (...) Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve

jóra fordította azt...” (1 Móz.50,19-20) Ez arra biztat bennünket, hogy szabad az aktuális élethelyzetünket egy tágabb perspektívába helyezve szemlélünk. Szabad a pillanatnyilag nehéz életállapotokat úgy értelmezni, hogy azt nem véletlenül kaptuk. Ha nehéz a terhem, akkor szabad azt gondolnom, hogy az Örökkévaló hisz bennem, hogy én azt el tudom hordozni, hiszen nem akar senkit az erején fölül próbálni. „Mert megpróbáltál minket, Istenünk, megtisztítottál, mint az ezüstöt.” (Zsolt. 66,10) Vagyis új rálátásra van szükségünk önmagunkkal és az életünkkel kapcsolatban is.

József a legfojtogatóbb rabságban is szabad maradt. Ugyan a teste rab volt, akár kútba dobottan, akár a Potifárné rágalmozása miatti három évnyi börtön ideje alatt, de lelkileg folyamatosan kapcsolatban volt a Gondviselővel. Ezért volt képes a legnehezebb élethelyzetekben is tudatos maradni. Az ember egyéni lelki és szellemi önnevelése és tudatossága ma sem spórolható meg. Aki ezt az életéből kiszorítja, az a konzumtársadalom kiszolgáltatottjává és rabszolgájává válik. Az sodródik a tömeggel és elveszíti a belső szabadságát és annak a lehetőségét, hogy egyéniséggé és személyiséggé érlelődjön és akként éljen.

József egy csodálatos szellemi fejlődést élt meg. A nagyzó, irritálóan viselkedő, elkényeztetett fiú a népe megmentőjévé érik és az őt ért hajdani bántást nagylelkűen megbocsátja. Miért tudja ezt megtenni? Azért mert személyes élettörténetében folyamatosan jelen van még valaki, aki a történetnek, József életének az Ura, maga az Örökkévaló. Megriadt testvéreinek nem azt mondja, hogy ne féljete, mert az idő jótékonyan a feledés homályába rejtette mindazt, amit ellenem elkövettetek, nem horizontális emberi indokot mond, hanem a személyes történetét vertikálisan értelmezi, amikor azt mondja a testvéreinek, hogy a ti emberileg elítélhető gonosz terveteket, melyet ellenem kigondoltatok és elkövettetek, azt az Isten jóra fordította. Ti ezt akkor nem láthattátok és én sem láthattam, de a Mindenható igen, mert a szálak az Ő kezében futnak össze. Nagyon megnyugtató ezt ma is így meglátni. Aki csak horizontálisan az anyagi világot fogadja el és csak abban tájékozódik, annak komoly feladata van, hogy túllépjen azon.

Világunk jelentős változáson megy keresztül. Az intellektuális fejlettség mellett deficitessé vált az ember érzelmi, lelki és spirituális állapota. Enélkül pedig a léte nagyon összezsugorodik. Mára kénytelen belátni, hogy az intellektuális fejlettség nem ad számára perspektívát arra vonatkozóan, amikor ezt a néhány évtizedre szabott „bőrruhát” le kell vetnie. Nincs kapaszkodója, támasza, és nincs orientációja. Újra teret kell kapnia a spirituális embernek, ehhez pedig nélkülözhetetlen az a lelki kultúra, amely képes és hajlandó megismerni önmaga lelkét és azt a spirituális dimenzióba helyezni. Aki a saját életét így tudja élni és értelmezni, azt nem keserítik többé a kicsinyesség és szűkkeblűség mindennapi fanyar történései. Meg kell tanulunk, hogy a történéseknek nem csak oka, hanem célja is van. Ha József leragadt volna az okoknál és egyfajta önsajnálathoz révedve a sérelmeit veszi számba naponta és a testvéreibe való csalódás tölti el a lelkét, akkor megfulladt volna ebbe az érzelmi örvénybe. Lehet, hogy csak visszatekintve látjuk, hogy az Örökkévaló még a gonosz szándékú cselekvést is a jó ügy szolgálatába tudja helyezni, ehhez azonban kell az ezt megértő és felismerő lélek. Ahogy ugyanaz a napfény a sarat megszáritja és keménnyé teszi, a viaszt azonban megolvasztja, úgy van a lélek világában is. Rajtunk múlik, hogyan fogadjuk, miként értelmezzük az élettörténéseinket. Felemelő, ha József lelkületével tudjuk ezt megtenni. *Dr. Pócze István (2021)*